Información generada para: AVUI
BARCELONA
ESADE
25/09/10
Prensa: Diaria
Tirada: 38.310 Ejemplares
Difusión: 27.188 Ejemplares
Página: 21
Sección: OPINIÓN Documento: 1/1 Cód: 41279031

LA CRISI AJUDA A POSAR EN RELLEU LA IMPORTÀNCIA DELS VALORS CONVIVENCIALS

Àngel Castiñeira, Josep M. Lozano

Professors del departament de ciències socials d'ESADE-URL

Valors i societat

Serà possible conviure en una societat en crisi? I a partir de quins valors ho podrem fer? Aquestes van ser dues de les preguntes plantejades recentment en un col·loqui organitzat per Caixa Fòrum amb la presència de destacades veus de la societat civil catalana. El debat, ric i divers, va servir per evidenciar que el tema dels valors no és tan sols una "ocupació" d'especialistes, sinó una real preocupació dels ciutadans a l'hora d'afrontar l'apassionant repte de viure en comú. També va contribuir a presentar una visió matisada de la lectura sovint apocalíptica que se'n fa. Val a dir que en un context general saturat de soroll i fúria, sentir gent enraonant carregada de sentit comú té un important efecte terapèutic. Voldríem comentar de manera molt resumida algunes contribucions que s'hi van fer.

ELS VALORS CONVIVENCIALS els necessitem sempre, amb crisi i sense crisi, tot i que segurament la crisi ens fa adonar més de la seva importància. La suposada crisi de valors no ve d'ara, sinó que és prèvia a la crisi financera, l'embolcalla i la nodreix. La crisi –com direm en un proper llibre– pot servir de contrast per adonar-nos que ens toca viure "temps durs", però que seguim amb la inèrcia d'actuar amb "valors tous" (com ara el valor de la immediatesa, la incapacitat de renunciar a res o de diferir les recompenses, l'aspiració al risc zero, la projecció de responsabilitats als altres...). I malgrat tot, el passat no és millor que el present. Tenim problemes de valors, cert, però els tenim dintre també d'un cert progrés amb esferes o dimensions convivencials i socials on podem constatar clares situacions de millora.

DINS DE LA LLISTA DE REPTES ACTUALS en podríem destacar tres. (1) El problema avui no està en la identificació o acceptació dels valors, sinó en la seva interpretació, en la seva aplicació i en la seva priorització i sistematització. Podem compartir valors universals però cada comunitat els ordena i fixa de manera distinta. Les nostres fronteres són les normes compartides. Els conflictes, en una societat pluralista, vénen quan tenim entre nosaltres sistemes normatius molt allunyats. (2) Malgrat el progrés en els valors, les llums de la il·lustració també inclouen el mal. La tecnociència pateix importants dificultats d'adaptació humanística. Tenim molta informació, alguns coneixements i poca saviesa. Correm el risc, també com a il·lustrats, d'un cert subdesenvolupament humanístic. (3) Apel·lar als valors no vol dir necessàriament conservar-los o estabilitzar la societat, sinó també voler-la criticar i transformar. La controvèrsia (també en valors) ens és necessària, sobretot en societats tan dinàmiques com les nostres.

ALGUNES DE LES PROPOSTES SUGGERIDES són especialment vàlides, al nostre parer, per a l'actual conjuntura catalana. Hem de vincular els valors al sentiment de pertinença. Un és responsable, lliure i solidari quan se sent formar part d'una comunitat i d'un projecte.

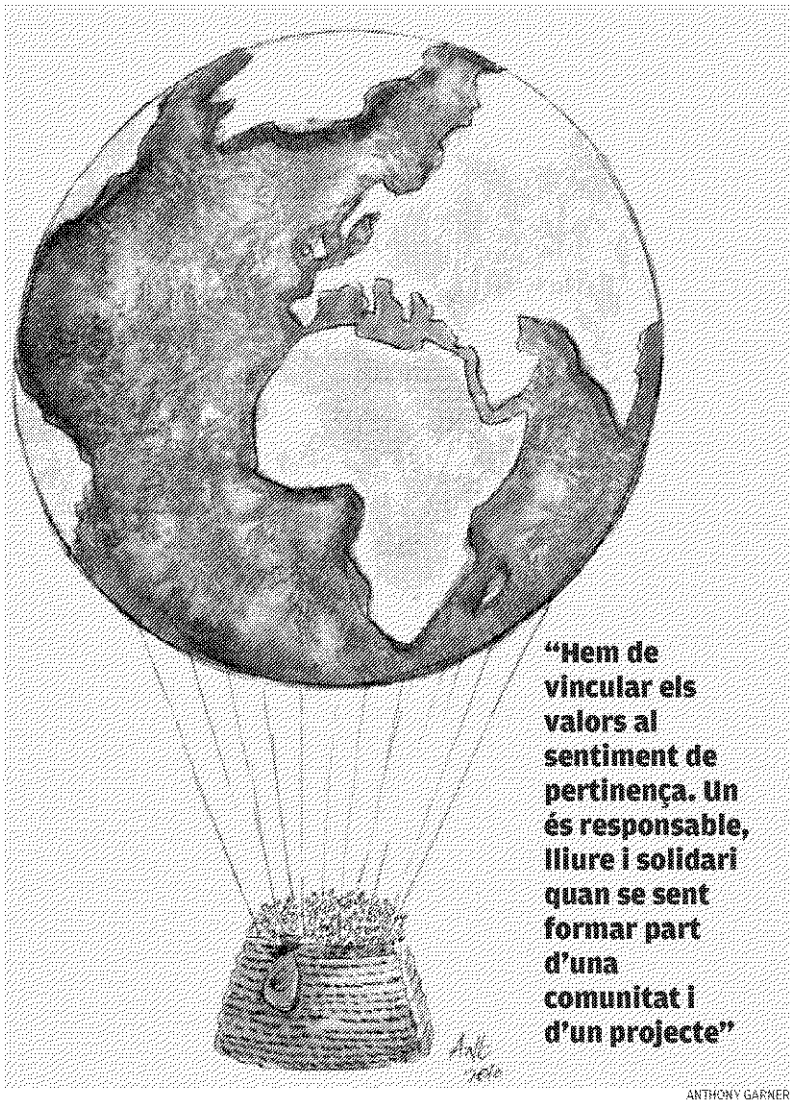

"Hem de vincular els valors al sentiment de pertinença. Un és responsable, lliure i solidari quan se sent formar part d'una comunitat i d'un projecte"

ANTHONY GARNER

Hem de saber combinar ales (món global) i arrels (comunitat). Podrem avançar com a nació quan creguem, compartim i practiquem plegats determinats valors (com ara la responsabilitat, la solidaritat i la cerca de la competència). Sense un sistema de valors compartit no serem un col·lectiu capaç d'avançar cap a un projecte ni de poder aportar res al món. Només a partir d'aquí ens podrem obrir als altres i integrar nous valors. Hem de fer compatible compartir un sistema de valors amb el respecte a les llibertats i la innovació. Aquí la tolerància i el diàleg són fonamentals. Hem d'acceptar el risc de dialogar amb aquells que defensen valors diferents, tot sabent que el respecte i la tolerància són també part d'un sistema de valors i ens agradaria que ho fossin per a la resta de sistemes. Però només podrem identificar i valorar aquests valors diferents si primer sabem quins són els nostres valors i per què els defensem. Altrament dit, no es pot dialogar sobre aquest tema, ni des dels valors líquids ni des dels valors rígids. Només ho podem fer des de la defensa de valors sòlids. Cal fer progressos en la millora de la conducta de l'home (el seu *ethos*) i el seu autoconeixement.

SEGURAMENT HEM DESCURAT l'enfortiment de la qualitat humana, des de la majoria d'instàncies socialitzadores. També ens calen noves referències ideològiques (i axiològiques) per evitar les actituds acomodatícies. La pluralitat de valors és positiva, sovint és l'escenari per a la innovació en valors. Avui ens calen visions esperançadores de futur. I aquesta funció la fan sempre els valors, interpretats, interioritzats i contextualitzats.